

Šesta UNESCO međunarodna konferencija o obrazovanju odraslih (CONFINTEA VI)

Šesta UNESCO međunarodna konferencija o obrazovanju odraslih (CONFINTEA VI), planirana za maj 2009. godine i odložena zbog epidemije gripa, održana je u brazilskom gradu Belemu od 1. do 4. decembra. Domaćini skupa bili su Ministarstvo prosvete Brazila i Vlada Brazila. Učesnici konferencije bile su nacionalne delegacije država članica i delegacije država koje nisu članovi UNESCO, predstavnici agencija UN, multilateralnih i bilateralnih agencija za saradnju, organizacija civilnog društva, privatnog sektora i odrasli učenici. CONFINTEA VI okupila je delegacije iz 155 zemalja sveta – oko 1.500 delegata.

Konferencija je organizovana radi ostvarivanja visokih ciljeva: pružanja sveobuhvatne platforme za prepoznavanje obrazovanja odraslih i opismenjavanja kao najvažnijih elemenata doživotnog učenja, obezbeđivanja integracije obrazovanja odraslih u nacionalne i internacionalne razvojne strategije, pružanja podrške u cilju ostvarivanja saglasnosti i posvećenosti za promociju ove oblasti i prelazak sa reči na dela, kao i razmatranja konkretnih strategija i sredstava delovanja u oblasti obrazovanja odraslih i doživotnog učenja.

CONFINTEA VI je skup visokog zvaničnog nivoa – nosi oznaku međunarodne konferencije kategorije II. Visoke nacionalne delegacije, govori visokih zvaničnika i renomirani gosti obeležili su konferenciju. Program konferencije obuhvatao je plenarne govore visokih zvaničnika, prezentacije, okrugle stolove, panel diskusije, 32 radionice, izložbu učesnika sa svih kontinenata itd. Naročito značaj imao je rad nekoliko centralnih konferencijskih tela (The Steering Committee, The Drafting Committee i The Commission).

Delegaciju Srbije na konferenciji činili su: Mirjana Milanović (Ministarstvo prosvete Republike Srbije), prof. dr Snežana Medić (Filozofski fakultet, Beograd), prof. dr Miomir Despotović (Filozofski fakultet, Beograd) i doc. dr Katarina Popović (Filozofski fakultet, Beograd, Društvo za obrazovanje odraslih).

Prvog dana konferencije učesnicima su se pozdravnim govorima obratili Irina Bokova, generalni direktor UNESCO, i Fernando Hadad, brazilski ministar obrazovanja. Irina Bokova je izrazila zadovoljstvo što će se Belem tokom konferencije transformisati u prestonicu obrazovanja odraslih, u kojoj su se okupili predstavnici iz preko 150 zemalja na zajedničkom zadatku širenja podrške i

razmene iskustava u polju obrazovanja odraslih. Obrazovanje odraslih je ključno za ostvarivanje Milenijumskih razvojnih ciljeva, koji predstavljaju osnov za smanjivanje siromaštva, unapređivanje zdravlja i zaštitu čovekove sredine. Obrazovanje odraslih obezbeđuje znanja i veštine koje su neophodne da bi se donosile autonomne odluke, poboljšao kvalitet života, prilagodilo promenama i aktivno učestvovalo u društvenom životu. Slobodan pristup obrazovanju je tačka od koje se polazi i cilj kome se teži, a pravo na obrazovanje, dugoročno gledano, predstavlja katalizator opšteg ekonomskog i društvenog razvoja. Ipak, podaci govore da u svetu ima oko 776 miliona nepismenih, od čega dve trećine čine žene, da u Evropskoj uniji ima oko 80 miliona radnika sa niskim obrazovnim kvalifikacijama i da oko 7 miliona učenika prekida obrazovanje već na osnovnoškolskom nivou. Obrazovanje odraslih može da bude odličan odgovor na probleme do kojih je dovela svetska ekonomska kriza: pružanje mogućnosti da odrasli steknu nova znanja i nove veštine i da tako povećaju šanse za zaposlenje redukuje negativne posledice ekonomske krize, naročito u socijalno deprivilegovanim i marginalizovanim grupama. Ipak, sve ovo zahteva veća ulaganja, bolje rukovođenje i povezivanje sveta rada i obrazovanja. CONFINTEA VI ima za cilj da ponudi jedinstvenu platformu za inovativniju, otvoreniju i fleksibilniju politiku obrazovanja odraslih. Smanjivanje broja onih koji nisu obuhvaćeni školovanjem, promovisanje opismenjavanja žena, pozicioniranje obrazovanja odraslih na centralno mesto u politici obrazovanja – jedini je put ka pravednijoj budućnosti.

Fernando Hadad, brazilski ministar obrazovanja, naglasio je da je Brazil prva zemlja južne hemisfere koja je domaćin CONFINTEA konferencije. Izazovi koji stoje pred nama su brojni i traže kreativne odgovore. Brazil je, kao i mnoge druge zemlje, snažno privržen borbi protiv nepismenosti i obezbeđivanju prava na osnovno obrazovanje. Politička agenda, naročito u zemljama južne hemisfere, koja može da deluje podsticajno na ukupan ekonomski razvoj, treba da je jedinstvena i zasnovana na saradnji vlada, društvenih pokreta i grupa, akademskih institucija i internacionalnih organizacija. Potrebno je da se obezbede stabilno finansiranje, kvalifikovani nastavnici i adekvatne strategije, uz poštovanje kulturnih i jezičkih razlika, kako bi se ostvarili zajednički ciljevi.

Na ceremoniji otvaranja konferencije delegatima su se obratili i Valter Hirš, predsednik Nemačke komisije za UNESCO, Ana Julia Karepa, predsednik vlade pokrajine Para, Alpa Omar Konare, osnivač Pokreta za Sjedinjene Afričke Države, bivši predsednik Malija (1992–2002), bivši predsedavajući Afričkom unijom (2003–2008), princeza Holandije, direktor Holandske fondacije za čitanje i pisanje. Putem video-linka učesnicima su se obratili: Lula da Silva, predsednik Brazila, Ban Ki Mun, generalni sekretar UN, i Žak Delor, predsedavajući UNESCO komisije.

U daljem toku prvog dana konferencije na plenumu su izlagali: Vaz de Lima, senator Brazila („Živeti i učiti za održivu budućnost: snaga obrazovanja odraslih“), ministri zemalja učesnica konferencije („Rezultati na regionalnom nivou“) i regionalni delegati („Globalni izveštaj o obrazovanju odraslih“). Tema poslepodnevne panel diskusije bila je „Inkluzija i participacija u obrazovanju odraslih“. Impuls za diskusiju bili su podaci o malom broju ugroženih odraslih koji su uključeni u neku formu obrazovanja. Lični, društveni i institucionalni razlozi kumulativno vode ka spirali isključivanja odraslih iz seoskih sredina, manjinskih grupa, emigranata, žena i starih. Šire učesće ovih grupa u obrazovanju zahteva raznovrstan i fleksibilan pristup i strategije zasnovane na adekvatnoj proceni njihovih stvarnih potreba. Ključna pitanja su sledeća: 1. Koje se mere preduzimaju da bi se prevazišle barijere u obrazovanju odraslih; 2. Kako se mogu motivisati grupe nepriviligovanih odraslih da se uključe u obrazovanje; 3. Koji su specifični aspekti koje treba imati u vidu prilikom kreiranja obrazovne politike da bi se povećalo učesće odraslih u obrazovanju i 4. Kakva politika i koji programi zaista promovišu poboljšanje položaja žena putem obrazovanja.

Drugog dana konferencije, u prepodnevnom delu, organizovana su dva paralelna okrugla stola. Panelisti na prvom okruglom stolu, na temu „Politike i upravljanje obrazovanjem odraslih“, bili su Franka Aleksis-Bernadine, ministar obrazovanja Grenade, Hasan Mneimne, ministar obrazovanja Libana, Beki Ndjoze-Ojo, zamenik ministra obrazovanja Namibije, Jakub Starek, direktor Odeljenja za obrazovanje odraslih Ministarstva za obrazovanje Češke Republike, Silvi Braten, savetnik ministra obrazovanja Norveške, i Ela Julaelavati, direktor za komunalno obrazovanje Indonezije. Okrugli sto je tematski bio orijentisan na probleme stvaranja adekvatnih uslova za realizaciju koncepcije doživotnog učenja i u tom smislu stvaranja sistema obrazovanja u kome je obrazovanje odraslih integrisano na sveobuhvatan i koordiniran način. Sve ovo, naravno, traži takvu politiku i strategiju obrazovanja odraslih u kojima je ono podržano i podstaknuto na nacionalnom nivou. Zato vlade pojedinačnih zemalja treba da uključe obrazovanje odraslih u svoje razvojne programe, jer su u ovom segmentu obrazovanja ključni koordinacija, horizontalna i vertikalna integracija, razvijena infrastruktura koja omogućava fleksibilno kretanje, raznovrsnost i saradnju različitih partnera. Okrugli sto je bio fokusiran na politiku i upravljanje u oblasti obrazovanja odraslih. Razmatrana su sledeća pitanja: 1. Koje su osnove politike obrazovanja koja obezbeđuje dostupnost obrazovanja na svim nivoima i u svim uslovima; 2. Koje strategije omogućavaju razvijanje holističkog i integrativnog pristupa obrazovanju odraslih; 3. Koje se aktivnosti mogu preduzeti da bi se obezbedili razvoj i jačanje neformalnog obrazovanja i njegova integracija u opšti nacionalni okvir i 4.

Koje strategije upravljanja mogu da ojačaju povezivanje sa različitim partnerima (vladinim telima, privatnim sektorom, NVO) u oblasti obrazovanja odraslih.

U okviru drugog okrugog stola, na temu „Finansiranje obrazovanja odraslih“, panelisti su bili Al Mahmoud, ministar obrazovanja Katra, Hazar Kan Bijarani, ministar obrazovanja Pakistana, Diana Serafini, zamenik ministra obrazovanja Paragvaja, Alis Tiedrebeogo, direktor Fonda za opismenjavanje i neformalno obrazovanje, bivši ministar obrazovanja Burkine Faso, Mariano Jabonero, direktor Organizacije Latinsko-Američkih zemalja (OEI), Diter Timerman, ekspert Komisije za finansiranje doživotnog učenja, Nemačka. U okviru drugog okruglog stola pošlo se od stalno prisutnog problema nedovoljnog finansiranja sektora obrazovanja odraslih. Iako je u završnom dokumentu CONFINTEA V naglašena strateška važnost unapređivanja modela finansiranja obrazovanja odraslih, regionalni izveštaji svedoče da je i dalje prisutan nizak nivo investiranja u ovaj sektor. U svetlu trenutne finansijske krize problem finansiranja u oblasti obrazovanja odraslih postaje naročito aktuelan, posebno u funkciji zaštite najranjivijih i marginalizovanih. U okviru okruglog stola diskutovalo se o sledećim pitanjima: 1. Koja je cena, s jedne, a kakva je dobit od obrazovanja odraslih, s druge strane, kao i koje strategije mogu da podstaknu veće investiranje u uslovima globalne finansijske krize; 2. Inovativni mehanizmi finansiranja i podsticanja obrazovanja odraslih; 3. Na koji način članice UNESCO mogu da povećaju finansiranje obrazovanja odraslih od strane privatnog, civilnog sektora i samih odraslih učenika i 4. Na koji način internacionalni partneri mogu da ojačaju obrazovanje odraslih.

U poslepodnevnom delu drugog dana konferencije organizovane su sednice UNESCO komisije, a za ostale učesnike paralelne radionice. Istovremeno je zasedala Komisija za izradu završnih preporuka konferencije.

Teme paralelnih radionica bile su sledeće:

- *Demokratska saradnja u globalnom društvu – inovativni i saradnički pristup globalnim izazovima ekonomske krize i klimatskih promena* (organizator: Association for World Education). Opis: cilj radionice bio je da se akcentuje značaj upotrebe inovativnih i saradničkih pristupa u obrazovanju odraslih i potrebe da se obezbede veća efikasnost i transparentnost upravljanja obrazovanjem odraslih na svim nivoima (saopštenja: Vera Fransi, USA, Ana Maria Pinta Baros, Brazil, Jorn B. Nielsen, Nemačka, i Rek Šulc, Nemačka).
- *Obrazovanje za održivo društvo i globalnu odgovornost* (organizator: International Journey on Environmental Education and the Food and Agriculture Organization). Opis: diskutovalo se o ulozi vlada u oblasti obrazovanja odraslih za zaštitu i očuvanje životne sredine i o mogućim

- pristupima u ovoj oblasti (saopštenja: Markos Sorentino, Marta Benavides, Lavinia Gasperini, FAO, i Kristian Parente, WAN).
- *Finansijska i ekonomska kriza – posledice na tržištu rada i mere njihovog ublažavanja: izazovi za obrazovanje odraslih u uslovima stalnih promena u svetu rada* (organizator: InWEnt, Nemačka; UNESCO-UNEVOC). Opis: razmatrane su posledice globalne ekonomske krize na svet rada i strategije rešavanja problema nezaposlenosti i siromaštva (saopštenja: Suda Pila, Indija, Hovard Pedersen, Nemačka, Alberto Borges Araujo, Brazil, i Vesam Tabet, Egipat).
 - *Karijerni razvoj: veza između obrazovanja odraslih i ekonomskog razvoja* (organizator: United States Department of Education/OREALC-CEPAL). Opis: fokus radionice je na vezi između obrazovanja odraslih i ekonomije, posebno posledice niskog nivoa obrazovanja (saopštenja: Šeri Kinan, US, Jorg Sekeira, OREALC, Džudi Alampres, US, Izrael Mendoza, US, i Rodrigo Martínez, CEPAL).
 - *Kvalitetno obrazovanje, jednakost i održivi razvoj: holistička vizija UNESCO 2008–2009.* (organizator: UNESCO, Sektor za obrazovanje). Opis: cilj radionice je da se razvije svest o sinergiji održivog razvoja, inkluzije odraslih u obrazovanje i sektora visokog obrazovanja (saopštenja: Anders Falk, UIL, i Gugulethu Thenjive, Severna Afrika).
 - *Kultura čitanja i sredina koja podstiče opismenjavanje mladih i odraslih: perspektiva doživotnog učenja* (organizator: Ministarstvo za obrazovanje Brazila). Opis: diskutovalo se o politici i praksi promovisanja čitalačkih navika i kulture čitanja kao sredstva za podizanje nivoa pismenosti i osposobljavanje odraslih da integrišu novostečene kompetencije u svakodnevne aktivnosti (saopštenja: eksperti iz Brazila i drugih zemalja).
 - *Obrazovanje, pol i siromaštvo* (organizator: Network of Popular Education among Women in Latin America and the Caribbean). Opis: u fokusu radionice bilo je pitanje kako da se postignu bolji rezultati u oblasti obrazovanja žena u cilju smanjivanja siromaštva i socijalne isključenosti (saopštenja: Sergio Hadad, Brazil, María Cristina Čavez, Kolumbija, i Malini Gose, Indija).
 - *Politika i upravljanje obrazovanjem odraslih* (organizator: Ministarstvo za obrazovanje, sport i nauku i tehnologiju Japana). Opis: diskutovalo se o institucionalnom okviru i sistematskom učenju u društvenim cen-

trima za učenje u kontekstu doživotnog obrazovanja (saopštenja: Hiroši Kamiyo, Japan, Takaki Ivasa, Japan, Uve Gartenšleger, Nemačka, Srisavang Leovarin, Tajland, Čiharu Kavakami, NFUAJ, Takafumi Mijake, Japan, i Rej Koarai, Japan).

- *Saradnja privatnog i javnog sektora u oblasti obrazovanja odraslih* (organizator: UNESCO, Sektor za obrazovanje). Opis: cilj radionice jeste da se privatni sektor i vladini predstavnici okupe oko zajedničkog cilja pružanja podrške obrazovanju odraslih i pružanju pomoći u razvijanju efikasnih modela diseminacije programa obrazovanja odraslih (saopštenja: delegati iz zemalja članica UNESCO).
- *Finansiranje obrazovanja odraslih u funkciji razvoja* (organizator: DVV International, Nemačka, i International Council for Adult Education). Opis: diskutovalo se o strategijama povećanja nacionalnih i internacionalnih ulaganja u obrazovanje odraslih kroz saradnju sa EFA u okviru agende CONFINTEA (saopštenja: Dieter Timerman, Alison Vaskonselos, UIS, Žan-Mari Kataria, ADEA, Arne Kristian Larsen, NORAD, i Dejvid Arčer, ActionAid).
- *Inovativna internacionalna saradnja u oblasti obrazovanja odraslih* (organizator: Ministarstvo za obrazovanje Španije, Odeljenje za opismenjavanje i obrazovanje odraslih, Kapa Verde). Opis: cilj konferencije bio je da se sagledaju tradicionalne forme saradnje u odnosu na nova iskustva odnosa Sever – Jug – Jug i mreža saradnje u latinoameričkom regionu (saopštenja: Lukas Lpez, ECCA, i Enkarna Kuenka, Španija).
- *Saradnja sa drugima u cilju obnavljanja vizije obrazovanja odraslih* (organizator: African Platform for Adult Education, Asian South Pacific Bureau of Adult Education (ASPBAE)). Opis: fokus je na identifikovanju i razmatranju ključnih pitanja saradnje kroz primer partnerstva vladinog i civilnog sektora u Africi i Aziji (saopštenja: Guguletu Ndebele, Severna Afrika, Saloni Sing, Nepal, i Mahamad Čeik Diara, Mali).
- *Jačanje internacionalne saradnje u oblasti obrazovanja odraslih* (organizator: Centro de Cooperación Regional para la Educación de Adultos en América Latina y el Caribe) Opis: na radionici su predstavljene regionalni programi podrške razvoja politike obrazovanja odraslih (saopštenja: Mercedes Kalderon, Ernesto Rodríguez, Hugo Zemelman, Mercedes Ruiz i Iliana Seda, CREFAL).

- *Savladavanje prepreka u saradnji u oblasti obrazovanja odraslih – neophodan uslov da bi se ostvarilo pravo na obrazovanje* (organizator: Institute for Cooperation in Adult Education Canada). Opis: predstavljeni su rezultati istraživanja prepreka u uključivanju odraslih u obrazovanje, načina da se prepreke savladaju kroz saradnju istraživača i odraslih uključenih u programe obrazovanja (saopštenja: Daniel Baril, Normand Levesku, Bernie Bradi i Jan Eldred).
- *EFA za zatvorenike – iskustvo obrazovanja u zatvoru* (organizator: National Institute for Adult Education in Mexico, International Pedagogical Studies Centre of France for the EU's EUROsocial Education Programme). Opis: fokus radionice je na načinima da se ojačaju napori nacionalnih vlada u oblasti obrazovanja zatvorenika i predstavljanju iskustava 11 zemalja Latinske Amerike u ovoj oblasti (saopštenja: Maria G. Alkaraz i Mark de Mejer).
- *Učenje odraslih i emigranti* (organizator: International Council for Adult Education, National Institute of Adult Continuing Education, UK). Opis: razmatran je problem obrazovanja sve većeg broja emigranata, primeri strategija koje su se pokazale uspešnim u obezbeđivanju prava svih na obrazovanje, priznavanja prethodno stečenog obrazovanja, jačanja veza između porodica i zajednice (saopštenja: Maria Angela C. Cilalba, Banakar Diop Buba, Džoj Samuel, Su Vejdington i Matilda Gruenejdž Moneti).

Trećeg dana konferencije u plenarnom delu izlagao je Khunjing Kasama Varavarn, bivši stalni sekretar Ministarstva obrazovanja Tajlanda, na temu „Prema doživotnom učenju“. Organizovana su dva okrugla stola, sa sledećim temama: „Pismenost kao ključna kompetencija za doživotno učenje“ i „Obezbeđivanje kvaliteta obrazovanja odraslih i praćenje i evaluacija postignuća“.

Na trećem okruglom stolu, sa temom „Pismenost kao ključna kompetencija za doživotno učenje“, izlagači su bili: Sarvar Husaini, zamenik ministra obrazovanja Avganistana, Figueredo Lazaro, zamenik ministra za obrazovanje Brazila, Enver Surti, zamenik ministra za obrazovanje Južne Afrike, Rafat Radvan, prvi sekretar ministra za obrazovanje Egipta, Sonia Dubourg-Lavrof, direktor Centralne administracije ministarstva za obrazovanje Francuske, i Elizabet Džejn Eldred, član Nacionalne komisije Francuske pri UNESCO. Na okruglom stolu ukazano je na činjenicu da se savremeno društvo suočava sa velikim izazovima koji su posledica naglih ekonomskih promena s kojima može da se nosi jedino osnaživanjem i jačanjem kompetencija, znanja i veština neophodnih za život i

rad. Pismenost je jedna od ključnih kompetencija koja je neophodna da bismo se nosili sa složenim zahtevima savremenog života i aktivno učestvovali u društvenom životu na lokalnom, nacionalnom i internacionalnom nivou. Pismenost je srž osnovnog obrazovanja i osnova bez koje nema doživotnog učenja i obrazovanja. Pismenost je imperativ sa etičke, demokratske i razvojne tačke gledišta – neophodno je da se obezbedi da svako dete, svaka žena i svaki muškarac imaju jednake mogućnosti za opismenjavanje. Ipak, procenjuje se da u svetu ima oko 774 miliona nepismenih odraslih, od kojih dve trećine čine žene. I pored svesti o dobrobiti koju društvo ima od opismenjavanja odraslih, pismenost je najzanimljiviji od šest Dakarskih ciljeva. Na okruglom stolu diskutovano se o jezičkoj i matematičkoj pismenosti kao bazi daljeg obrazovanja. Otvorena su sledeća pitanja: 1. Kako se menjao koncept pismenosti; 2. Kakva je perspektiva integracije pismenosti u okviru koncepta doživotnog obrazovanja; 3. Kako opismenjavanje može da postane deo razvojnih strategija; Koje strategije preduzimaju pojedine države da bi obezbedile opismenjavanje socijalno deprivilegovanih grupa i 4. Na koji način CONFINTEA VI, EFA, UNLD i LIFE mogu da povećaju napore koji se ulažu na nacionalnom i internacionalnom nivou.

Na četvrtom okruglom stolu, sa temom „Obezbeđivanje kvaliteta obrazovanja odraslih i praćenje i evaluacija postignuća“, diskutovali su: Ahmed Akhšišine, ministar za obrazovanje Maroka, Oktavio Tavares, ministar za obrazovanje Filipina, Isabel Infante, koordinator za obrazovanje odraslih pri Ministarstvu za obrazovanje Čilea, Jan Rejc Jorgensen, savetnik pri Ministarstvu za obrazovanje Nemačke, i Brenda Dan-Mesier, pomoćnik sekretara za pozivno i obrazovanje odraslih USA. Visok kvalitet obrazovanja neophodan je na svim nivoima, pa i na nivou obrazovanja odraslih. Obrazovanje odraslih treba da se realizuje u uslovima koji su otvoreni za veoma heterogenu populaciju. Sadržaj i metode obrazovanja moraju biti osmišljeni na takav način da pruže polaznicima znanja, veštine i kompetencije neophodne za život u složenom društvu, da jačaju samopoštovanje i ponos na vlastitu kulturu.

Program koji je inkluzivan, zasnovan na aktivnom učešću polaznika, uzima u obzir njihove potrebe i mogućnosti. Stečena znanja moraju biti primenljiva i korisna u svakodnevnom životu, na radnom mestu. Ipak, podaci govore o nepostojanju efikasnih sredstava da se postignu ovi ciljevi. Priznavanje prethodno stečenog obrazovanja može biti efikasno sredstvo podsticanja daljeg obrazovanja i pokazatelj poštovanja prava na jednak tretman svih. Iako su nastavnici ključ uspeha u obrazovanju odraslih, u mnogim zemljama oni nisu pripremljeni niti obučeni da rade u polju obrazovanja odraslih. Postoji potreba da se osigura da nastavnici dobiju ciljanu obuku na odgovarajućem nivou obrazovanja i prema njihovom profesionalnom statusu. Obezbeđivanje kvaliteta u oblasti obrazovan-

ja odraslih moguće je samo na solidnoj osnovi interdisciplinarnih istraživanja, koja dalje moraju biti pomognuta razvijenim mehanizmima prikupljanja, analize i diseminacije podataka i primera dobre prakse. Sve ove informacije treba učiniti dostupnim politici obrazovanja, koja se na njima mora zasnivati. Na okruglom stolu otvorena su sledeća pitanja: 1. Koji su najbolji načini da se dođe do dobrih standarda i indikatora kvaliteta u oblasti obrazovanja odraslih; 2. Na koji način se mogu prikupiti podaci o efikasnosti programa za obrazovanje odraslih; 3. Koje mere mogu da pomognu u osiguravanju kvaliteta pripreme profesionalaca za rad u oblasti obrazovanja odraslih i na koji način su univerziteti uključeni u ovaj proces i 4. Koje podatke prikupljaju pojedine zemlje o obrazovanju odraslih da bi obezbedile kvalitet i usmerile politiku obrazovanja.

Kao i drugog dana, u poslepodnevnom delu trećeg dana konferencije organizovane su sednice UNESCO komisije, a za ostale učesnike paralelne radionice. Istovremeno je zasedala Komisija za izradu završnih preporuka konferencije. Teme paralelnih radionica bile su sledeće:

- *Prepoznavanje i priznavanje neformalnog obrazovanja* (organizator: European Association for the Education of Adults, National Institute for Lifelong Education, Koreja). Opis: učesnici su upoznati sa Academic Credit Bank and Lifelong Learning Account Systems, koji je organizovan u Koreji, i okvirima nacionalnih politika obrazovanja evropskih zemalja koje uvažavaju neformalno i informalno obrazovanje (saopštenja: Ein-Son Baik i Eva-Inkera Sirelius).
- *Glas onih koji uče* (organizator: National Institute of Adult Continuing Education, England and Wales, Scottish Adult Learning Partnership). Opis: diskutovalo se o značaju podsticanja zainteresovanih odraslih da daju svoje predloge o sistemu obrazovanja odraslih, razmenom primera dobre prakse i načina da se čuje glas onih koji uče (saopštenja: Su Neilson, Jan Helga Svendsen, Elen Stavlund, En Vinerier, Nadja Baragiola, Peter Lavender, Fiona Boučer, Džon Gejts, Kris Fergrejev, Vinifred Hignel, Magdalena Motsi i Alemejeh Heili Gebre).
- *Saradnja na južnoj hemisferi u oblasti učenja i obrazovanja odraslih* (organizator: AlfaSol, l'Établissement Qatari-Mauritanien pour le Développement Social, Qatar Foundation). Opis: razmatrani su efekti ALE projekata i pitanje na koji način ALE može da pomogne ostvarivanje građanskih i ljudskih prava (saopštenja: Regina Celia Esteves de Sikueira, Maria Helena Pinheiro Bonfim i Fiip Bandeira Pakuete).

- *Razmatranje odgovornosti za obrazovanje odraslih* (organizator: Asian South Pacific Association for Basic and Adult Education, International Council for Adult Education). Opis: diskutovalo se u vezi s pitanjem odgovornosti u politici i rukovođenju, naročito o iskustvima Azije, Južnog Pacifika i Afrike, rasvetljeni su mehanizmi preuzimanja odgovornosti u polju neformalnog obrazovanja, odnosu uloženi finansijskih sredstava i ostvarenih rezultata (saopštenja: Malini Gose, Rene Raja i Boaz Varuku).
- *Razmena iskustava opismenjavanja odraslih u različitim državama* (organizator: UNESCO – UIL, UNLD). Opis: cilj radionice bio je razmena iskustava različitih država u oblasti opismenjavanja i prevazilaženja problema u ovom polju, razmena ideja o najboljim strategijama da se iskoriste internacionalne preporuke kao što su UNLD Strateški okvir i LIFE vizija u rešavanju problema na nacionalnom nivou (saopštenja: El Habib Nadir, Moroko, Ehsanur Rahman, Bangladeš, Meisa Diop, Senegal, i Ulrike Henmen i Margaret Sač, Izrael).
- *Intergeneracijska pismenost i učenje: promovisanje ranog razvoja i obrazovanja za roditeljstvo* (organizator: UNESCO Regional Bureau of Education in Africa, Association for the Development of African Education). Opis: akcenat je stavljen na intergeneracijsko učenje u kontekstu porodice u afričkim zemljama u cilju razvijanja strategija kojima se obezbeđuju bolja implementacija različitih programa (saopštenja: Koumba Boli ADEA, Rokeja Dievara, UNESCO/ADEA, Bineto Rasoul Av Sal, Senegal, i Salum R. Mnjagila, Tanzanija).
- *Praćenje i evaluacija pismenosti i programa za opismenjavanje* (organizator: Open Society Foundation). Opis: predstavljena su dva modela opismenjavanja u Južnom Pacifiku i Africi i mogućnosti njihove primene u drugim regionima (saopštenja: Dejvid Arčer, Ema Pirs, Rene Raja, Maria J. Kejsenti i Luis Najt).
- *Primeri dobre prakse u oblasti praćenja i evaluacije efekata učenja* (organizator: UNESCO EFA Unit, UNESCO Brasilia Office & Ministry of Education of Brazil). Opis: preispitani su primeri dobre prakse u oblasti praćenja i evaluacije efekata učenja u zemljama E-9 (Bangladeš, Brazil, Kina, Egipat, Indija, Indonezija, Meksiko, Nigerija i Pakistan) (saopštenja: Fernando Almeida, PUCSP, Karlos Beilšovski, MEC, i Regina Festa, UNESCO).

- *Dilema onih koji donose odluke: koliko je važno opismenjavanje odraslih u okviru opšte politike obrazovanja?* (organizator: Norveška). Opis: razmatrano je koliko opismenjavanje i obrazovanje odraslih može da pomogne u ostvarivanju EFA i MDG ciljeva (saopštenja: Dagubati Purandesvari, Indija, Figueiredo Lazaro, Brazil, Sara Rajt, USAID, i Koumba Boli-Bari, Burkina Faso).
- *Inkluzija domorodačkih etničkih grupa u obrazovanje* (organizator: National Institute for Adult Education in Mexico, Ministry of Education of Brazil). Opis: analizirane su regionalne studije slučaja u cilju koncipiranja preporuka za nacionalne vlade kako da mobilišu zainteresovane da u većem stepenu učestvuju u opismenjavanju domorodačkih etničkih grupa (saopštenja: Gersen Luciano, Brazil, Ursula Klesing, DVV, i Luz María Castro, INEA).
- *Učenje na maternjem jeziku i obrazovanje odraslih* (organizator: SIL International, Asia-Pacific Programme of Education for All – UNESCO Bangkok Office/Ministry of Education of Bolivia). Opis: diskutovano se o problemima upotrebe lokalnih jezika u obrazovanju odraslih i izazovima koji u tom smislu stoje pred ALE u pogledu poštovanja jezičkih razlika (saopštenja: Kimo Kosenen, SIL International, Rudi Klas, SIL International, Clinton Robinson, Hasana Alidou, UIL, Miriam Krestian, Brazil, i Dato Ahamad bin Sipon, SEAMEO).
- *Promovisanje učenja i obrazovanja odraslih* (organizator: European Association for the Education of Adult). Opis: fokus diskusije bio je na saradnji institucija, pojedinaca, političkog i ekonomskog sektora u okviru ALE i na analizi primera dobre prakse s ciljem da se razviju nove ideje primenljive u zemljama koje planiraju da organizuju Nedelju obrazovanja odraslih (saopštenja: Katarina Popović, EAEA).
- *Primeri dobre prakse – programi opismenjavanja odraslih – Focus on E9* (organizator: UNESCO EFA Unit, UNESCO Brasilia Office, Ministry of Education of Brazil). Opis: preispitani su primeri dobre prakse u E-9 zemljama u oblasti opismenjavanja odraslih (saopštenja: delegati zemalja članica UNESCO).
- *Praćenje i evaluacija pismenosti* (organizator: Organization of Ibero American State). Opis: analizirani su različiti načini razvijanja strategija za smanjivanje nepismenosti (saopštenja: Paz Bareiro, MEC, Rodolfo Elías, OEI, Cezar Guadalupe, UIS, i Dan Vagner, Pensilvanija).

- *Nacionalni okviri kvalifikacija i obrazovanje odraslih* (organizator: European Training Foundation). Opis: razmatrano je pitanje na koji način nacionalni okviri kvalifikacija mogu da obezbede bolje rezultate u polju obrazovanja odraslih i analizirana je aktuelna reforma u Tanzaniji, Turskoj u Južnoj Africi (saopštenja: Džejms Kivi, Severna Afrika, i Mohamed Čarfedine, Tanzanija).
- *Mogućnosti praćenja efekata CONFINTEA VI: različite perspektive* (organizator: African Platform for Adult Education). Opis: predstavljen je mehanizam praćenja efekata CONFINTEA u afričkim zemljama, u Burkini Faso, Maliju i Senegalu (saopštenja: Sara Longve, FEMNET, Martijn Marijn, ICCO, Diabi Mousa, Mali, i Fredrik Huebler, UNESCO – Institut za statistiku).

Četvrtog dana konferencije, u prepodnevnom delu, organizovana je plenarna sesija na kojoj se učesnicima obratio Paul Belanger, predsednik Internacionalnog saveta za obrazovanje odraslih i predsedavajući CONFINTEA V (Kanada), sa temom „Sa reči na dela“. Organizovan je i peti okrugli sto, sa temom „Korak napred“. Učesnici okruglog stola bili su: Radovan Fučić, ministar za nauku, obrazovanje i sport Hrvatske, Rozalia Kama-Niamajoua, ministar za obrazovanje Konga, Noura Bin Abdullah Alfaiz, zamenik ministra za obrazovanje Saudijske Arabije, Silvia C. Rojas, zamenik ministra za obrazovanje Bolivije, Guodong Ksie, zamenik predsednika Društva za obrazovanje odraslih Kine, Fabian Leger, savetnik za obrazovanje Švajcarske agencije za razvoj i saradnju, Patrik Verkuin, ekonomski savetnik OECD, Mahamad Čeik Diara, koordinator Afričke platforme za obrazovanje odraslih, Mali, i predstavnici UNESCO. CONFINTEA V održana 1997. godine prepoznala je obrazovanje odraslih kao osnovni element koncepta doživotnog obrazovanja, kao ključ uspešnosti društva koje uči, koje je posvećeno društvenoj pravdi i opštem dobru. Ali, kako su GRALE pokazale, kao i ostale pripremne konferencije, mnoge zemlje i dalje ignorišu ova saznanja. Značaj obrazovanja odraslih prepoznao je uglavnom samo sektor obrazovanja i najčešće se identifikuje sa opismenjavanjem, a potencijal koji pruža obrazovanje odraslih u rešavanju razvojnih problema ostao je neiskorišćen. Pitanje je da li smo se uopšte pomakli sa početne tačke u obrazovanju odraslih. CONFINTEA VI jeste prilika da se pređe sa reči na dela. Okrugli sto je imao za cilj da se skicira put akcije u obrazovanju odraslih. Pažnja je bila usmerena na tri polja: finansiranje obrazovanja odraslih, implementacija politike u praksi i praćenje i evaluacija progressa. Otvorena su sledeća pitanja: 1. Na koji način članice UNESCO podržavaju obrazovanje odraslih u svojim političkim i finansijskim planovima, kao i koje su mere efikasne da bi se obezbedilo upravljanje obrazovanjem odraslih i njegovo

finansiranje; 2. Na koji način zemlje članice UNESCO prate progres u obrazovanju odraslih na nacionalnom, regionalnom i internacionalnom nivou i 3. Koje se mere praćenja mogu upotrebiti.

U završnom delu konferencije prezentovan je Belamski okvir za akciju, a završnu reč delegatima su uputili: Ana Julia Karepa, guverner Pare, Davidson Hepburn, predsedavajući Generalne konferencije UNESCO, i Fernando Hadad, ministar obrazovanja Brazila i predsedavajući CONFINTEA VI. Glavni ishod konferencije jeste „Belemski okvir za akciju“, kojim se jednoglasno pozivaju sve vlade da što pre, urgentno, stave „na dnevni red“ obrazovanje i učenje odraslih i da povećaju napore na dostizanju već postavljenih ciljeva u ovoj oblasti, naročito onih koji su definisani u „Obrazovanju za sve“ i Milenijumskim ciljevima razvoja. Obrazovanje i učenje odraslih u ovom dokumentu posmatraju se u kontekstu celoživotnog učenja, naglašava se da ono obuhvata sve forme, tipove i najrazličitije sadržaje učenja i uključuje sva starosna doba, da obrazovanje i učenje odraslih ima ključnu ulogu u suočavanju sa izazovima savremenog sveta – ekonomskim, političkim i socijalnim, ukazuje se na značaj pismenosti i nužnost da se pojačaju naponi da se smanji broj nepismenih i funkcionalno nepismenih kao početni korak u osnaživanju pojedinaca i ostvarivanju prava na obrazovanje, ali i drugih prava. „Belemski okvir za akciju“ sadrži i niz vrlo konkretnih preporuka o tome kako se ovi ciljevi mogu ostvariti, koje su svrstane u nekoliko kategorija – Politika, Upravljanje, Finansiranje, Participacije, Inkluzija, Jednakost, Kvalitet i Monitoring ostvarenja ciljeva postavljenih u ovom dokumentu. Skoro svi ciljevi i preporuke iz „Belemskog okvira za akciju“ relevantni su i za Srbiju i daju korisne sugestije o mogućim daljim pravcima razvoja i reformi obrazovanja odraslih u Srbiji. Delegacija Srbije imala je, kao i na pripremnoj regionalnoj konferenciji za Evropu i Ameriku u Budimpešti u decembru 2008. godine, i ovde značajnu ulogu – učešćem u radnim telima konferencije (The Drafting Committee – Katarina Popović, i The Commission – Snežana Medić), radionicama, okruglim stolovima, u formalnim i neformalnim razmenama.

Katarina Popović

